

BIJDRAGE TOT DE KENNIS VAN DE THYSANOPTEREN-FAUNA VAN ZUID-LIMBURG II

door
W. P. MANTEL

(Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek,
Wageningen)

Br. Arnoud was zo vriendelijk om in 1963 op mijn verzoek in Zuid-Limburg tripsen te verzamelen. Hij vond toen niet alleen enige nog niet in Nederland aangetroffen soorten (Mantel, 1964), doch bovendien een geheel nieuwe soort, die inmiddels is beschreven als *Hoplothrips arnoudi* (Mantel, 1964).

Aangemoedigd door dit succes werd Br. Arnoud bereid gevonden het verzamelen in 1964 voort te zetten. Er werd door hem toen speciaal gezocht op: *Euphorbia*-species, *Galium*-species, *Hordeum murinum* L., *Larix decidua* Mill., *Rumex acetosella* L., *Senecio*-species en *Solanum dulcamara* L.

Inmiddels is ook dit materiaal onderzocht en geïdentificeerd. Op *Solanum dulcamara* L. trof Br. Arnoud de voor Nederland nieuwe soort *Thrips inopinatus* aan, die pas in 1963 door zur Strassen van Duitsland beschreven werd. Ongeveer tezelfder tijd werd deze soort door mij in Gelderland gevonden.

Br. Arnoud heeft in 1964 wederom een steentje bijgedragen tot de kennis van de Nederlandse tripsenfauna en daarvoor ben ik hem zeer erkentelijk. Hieronder volgt een lijst van het door Br. Arnoud in het afgelopen jaar verzamelde materiaal.

Onderorde TEREBRANTIA

Melanthripinae

Melanthrips ficalbi Buffa, Benzenrade: 29. V, 4 ♀, op *Bryonia dioica* Jacq.; 26 ♀, op *Galium aparine* L.

Melanthrips fuscus Sulzer, Terwinselen: 1 ♀, 29. V, op *Rumex acetosella* L.

Aeolothripinae

Aeolothrips-species, Wylre: 4 larven II, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.; Ubachsberg: 14 larven II, 24. IX, op *Anchusa officinalis* L.

Anaphothripina

Anaphothrips obscurus Müller forma brachyptera, Heerlen: 1 ♀, 5. VI, op *Hordeum murinum* L.; forma macroptera, Gulpen: 2 ♀, 7. IX, op *Bidens tripartitus* L.; Epen: 1 ♀, 15. IX, op *Stachys sylvatica* L.

Aptinothrips rufus Gmelin, Ubachsberg: 1 ♀, 10. V, op *Senecio vulgaris* L.; Benzenrade: 7 ♀, 20. V, op *Galium sylvaticum* L.; 1 ♀, 27. V, op *Galium aparine* L.; Terwinselen: 1 ♀, 29. V, op *Rumex acetosella* L.; Heerlen: 7 ♀, 5. VI, op *Hordeum murinum* L.; Simpelveld: 1 ♀, 4. VII, op *Galium cruciata* (L.) Scop.; Epen: 1 ♀, 30. VIII, op *Stachys sylvatica* L.

Thripina

Frankliniella intonsa Trybom, Kerkrade: 2 ♀, 27. VII, op *Stachys palustris* L.; Maastricht: 1 ♀, 20. VIII, op *Malva sylvestris* L.; Simpelveld: 4 ♀ en 1 ♂, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus* L.; 24 ♀ en 9 ♂, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.; Hoensbroek: 6 ♀, 29. VIII, op *Senecio fluviatilis* Wallr.; Gulpen: 60 ♀, 15 ♂, 14 larven I en 47 larven II, 5. IX, op *Euphrasia odontites* L.; 3 ♀, 7. IX, op *Bidens tripartitus* L.; 4 ♀, 7. IX, op mos; Abdissenbos: 2 ♀, 7. IX, op *Euphorbia lathyris* L.; Wylre: 42 ♀ en 26 ♂, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.; Ubachsberg: 1 ♀ en 6 ♂, 24. IX, op *Anchusa officinalis* L.

Rhopalandrothrips consociatus Targ.-Tozz., Simpelveld: 1 ♀, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus* L.

Stenothrips graminum Uzel, Heerlen: 11 ♀ en 17 ♂, 5. VI, op *Hordeum murinum* L.; 1 ♀, 15. VI, op *Senecio sylvaticus* L.; 1 ♀, 18. VI, op *Euphorbia peplus* L.; Terwinselen: 1 ♀, 30. VI, op *Rorippa*-species; Simpelveld: 2 ♀, 4. VII, op *Galium cruciata* (L.) Scop.; Epen: 1 ♀, 30. VIII, op *Stachys sylvatica* L.

Taeniothrips atratus Haliday, Heerlen: 39 ♀, 5 ♂, 5 larven I en 8 larven II, 6. VI, op *Rhinanthus*-species; 1 ♀, 15. VI, op *Senecio sylvaticus* L.; 3 ♀, 18. VI, op *Euphorbia peplus* L.; 1 ♀, 8. VII, op *Euphorbia helioscopia* L.; Kerkrade: 2 ♀ en 6 ♂, 27. VII, op *Stachys palustris* L.; Geulle: 1 ♂, 4. IX, op *Solanum nigrum* L.; Wylre: 1 ♀, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.; Ubachsberg: 21 ♀ en 31 ♂, 24. IX, op *Anchusa officinalis* L.

Taeniothrips vulgatissimus Haliday, Maastricht: 1 ♀, 20. VIII, op *Malva sylvestris* L.; Wylre: 1 ♀, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.; Simpeld: 3 ♀, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.

Thrips angusticeps Uzel forma brachyptera, Ubachsberg: 54 ♀ en 62 larven II, 10. V, op *Senecio vulgaris* L.; 3 ♀ en 27 larven II, 13. V, op *Sonchus palustris* L.; forma macroptera, Heerlen: 17 ♀ en 2 ♂, 5. VI, op *Hordeum murinum* L.; 1 ♀ en 1 ♂, 12. VI, op *Euphorbia peplus* L.; 15 ♀ en 1 ♂, 15. VI, op *Senecio sylvaticus* L.; Gulpen: 20 ♀, 26. VI, op *Senecio jacobaea* L.

Thrips flavus Schrank, Maastricht: 1 ♀, 20. VIII, op *Malva sylvestris* L.; Brunssum: 4 ♀, 24. VIII, op *Senecio tubicaulis* Mansf.; Simpeld: 1 ♀, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus* L.; 4 ♀ en 4 ♂, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.; Gulpen: 1 ♀, 5. IX, op *Euphrasia odontites* L.; 1 ♂, 7. IX, op *Eupatorium cannabinum* L.; 1 ♀ en 3 ♂, 7. IX, op *Bidens tripartitus* L.; Wylre: 3 ♀ en 2 ♂, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.

Thrips fuscipennis Haliday, Maastricht: 22 ♀ en 13 ♂, 20. VIII, op *Malva sylvestris* L.; Brunssum: 3 ♀, 24. VIII, op *Senecio tubicaulis* Mansf.; Wylre: 8 ♀ en 8 ♂, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.; Simpeld: 22 ♀, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.

Thrips hukkineni Priesner, Kerkrade: 1 ♀, 27. VII, op *Stachys palustris* L.; Simpeld: 1 ♂, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.

Thrips inopinatus zur Strassen, Wittem: 17 ♀ en 3 ♂, 6. VI, op *Solanum dulcamara* L.

Thrips major Uzel, Gulpen: 11 ♀, 26. VI, op *Senecio jacobaea* L.; 14 ♀, 7. IX, op *Bidens tripartitus* L.; 8 ♀ en 1 ♂, 7. IX, op *Eupatorium cannabinum* L.; Simpeld: 1 ♀, 4. VII, op *Galium cruciata* (L.) Scop.; 6 ♀, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus* L.; 5 ♀, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.; Heerlen: 2 ♀, 8. VII, op *Euphorbia helioscopia* L.; 1 ♀ en 1 ♂, 11. VII, op *Galium verum* L.; Maastricht: 19 ♀ en 8 ♂, 20. VIII, op *Malva sylvestris* L.; Abdissenbos: 1 ♀, 7. IX, op *Euphorbia lathyris* L.; Wylre: 2 ♀ en 3 ♂, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.

Thrips nigropilosus Uzel forma macroptera, Gulpen: 1 ♀, 7. IX, op *Bidens tripartitus* L.; Simpeld: 1 ♀, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.

Thrips physapus Linné, Brunssum: 51 ♀ en 34 ♂, 24. VIII, op *Senecio tubicaulis* Mansf.; Simpeld: 4 ♀, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus*

L.; 2 ♀ en 1 ♂, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.

Thrips pillichii Priesner, Ubachsberg: 1 ♀, 13. V, op *Sonchus palustris* L.; Gulpen: 9 ♀ en 4 ♂, 26. VI, op *Senecio jacobaea* L.; 1 ♀, 7. IX, op *Bidens tripartitus* L.; Simpeld: 16 ♀ en 7 ♂, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus* L.; 2 ♀ en 1 ♂, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.

Thrips tabaci Lindeman forma pulla Uzel, Heerlen: 1 ♀, 12. VI, op *Euphorbia peplus* L.; 16 ♀, 15. VI, op *Senecio sylvaticus* L.; 1 ♀, 8. VII, op *Euphorbia helioscopia* L.; 1 ♀, 11. VII, op *Galium verum* L.; Gulpen: 32 ♀, 26. VI, op *Senecio jacobaea* L.; 1 ♀, 5. IX, op *Euphrasia odontites* L.; 2 ♀, 7. IX, op *Bidens tripartitus* L.; Simpeld: 14 ♀, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus* L.; 1 ♀, 9. IX, op *Cichorium intybus* L.; Epen: 2 ♀, 30. VIII, op *Stachys sylvatica* L.; Geulle: 37 ♀, 4. IX, op *Solanum nigrum* L.; Abdissenbos: 6 ♀, 7. IX, op *Euphorbia lathyris* L.; Wylre: 9 ♀, 7. IX, op *Origanum vulgare* L.; Ubachsberg: 32 ♀, 24. IX, op *Anchusa officinalis* L.

Thrips validus Uzel, Ubachsberg: 2 ♀, 13. V, op *Sonchus palustris* L.; Brunssum: 16 ♀ en 9 ♂, 24. VIII, op *Senecio tubicaulis* Mansf.

Chirothripini

Chirothrips manicatus Haliday, Simpeld: 1 ♂, 4. VII, op *Galium cruciata* (L.) Scop.; 3 ♀, 26. VIII, op *Senecio sylvaticus* L.; Heerlen: 2 ♀, 8. VII, op *Euphorbia helioscopia* L.; 1 ♀, 11. VII, op *Galium verum* L.; Epen: 24 ♀ en 1 ♂, 30. VIII; 11 ♀, 15. IX, op *Stachys sylvatica* L.; Abdissenbos: 2 ♀, 7. IX, op *Euphorbia lathyris* L.

Limothrips cerealium Haliday, Epen: 1 ♀, 20. II, achter bast van *Larix decidua* Mill.; Heerlen: 21 ♀, 2 ♂ en 14 Larven II, 5. VI, op *Hordeum murinum* L.; 1 ♀, 15. VI, op *Senecio sylvaticus* L.; 4 ♀, 8. VII, op *Euphorbia helioscopia* L.; Terwinselen: 2 ♀, 30. VI, op *Rorippa*-species; Geulle: 4 ♀, 20. VIII, op draadwier; Hoensbroek: 2 ♀, 29. VIII, op *Senecio fluvialis* Wallr.

Limothrips denticornis Haliday, Epen: 20. II, 1 ♀, in appels van *Larix decidua* Mill.; 1 ♀, achter bast van *Larix decidua* Mill.; 3 ♀, 30. VIII, op *Stachys sylvatica* L.; Heerlen: 1 ♀, 5. VI, op *Hordeum murinum* L.; 3 ♀, 8. VII, op *Euphorbia helioscopia* L.; Terwinselen: 2 ♀, 30. VI, op *Rorippa*-species.

Onderorde TUBULIFERA

Haplothrips

Haplothrips aculeatus Fabricius, Epen: 6 ♀, 20. II, in appels van *Larix decidua* Mill.; Heerlen: 3 ♀, 5. VI, op *Hordeum murinum* L.; 7 ♀, 8. VII, op *Euphorbia helioscopia* L.; Hoensbroek: 2 ♀, 29. VIII, op *Senecio fluviatilis* Wallr.

Phlaeothrips

Phlaeothrips coriaceus Haliday, Epen: 1 ♀, 20. II, achter bast van *Larix decidua* Mill.

Al het materiaal is opgenomen in de verzameling van het Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek te Wageningen.

SUMMARY

An account is given of the Thysanoptera, collected by Br. A r n o u d in the south of the province of Limburg (the Netherlands).

All dates refer to 1964.

The material enumerated in this paper is preserved in the collection of the Institute of Phytopathological Research (I.P.O.) at Wageningen.

LITERATUUR

- M a n t e l, W. P. 1964 — Bijdrage tot de kennis van de Thysanopterenfauna van Zuid-Limburg I. *Natuurhistorisch Maandblad*, 53 : 25—27.
- 1964 — Beschreibung von zwei bisher unbekannten Thysanopteren—Männchen und *Hoplothrips arnoudi*, nova species (Thysanoptera). *Entom. Ber.* 24 : 107—115.
- S t r a s s e n z u r, R. 1963 — Thrips inopinatus n.sp. aus Deutschland (Ins., Thysanoptera, Thripidae). *Senck. biol.* 44 : 523—527.

BOEKBESPREKING

Wat houd ik in mijn tropisch aquarium? door J. G. Th. van Nes en J. H. Scheffel. 144 bladz. met illustraties, waaronder enkele gekleurde platen. 5e druk. Thieme & Cie, Zutphen 1964 (ontvangen februari 1965). Geb. f 5,50.

Het vlug op elkaar volgen van de laatste drukken is wel een bewijs, dat het boekje er in gegaan is. De schrijvers hebben telkens de nieuwere gegevens in de opeenvolgende drukken verwerkt.

Het houden van een tropisch aquarium behoeft niet iets kostbaars te zijn. Men kan beginnen met het zelf te vervaardigen (eerste hoofdstuk). Dan volgen wenken over het inrichten, onderhouden, verlichten, verwarmen enz. Met behulp van deze gegevens kunnen

leerlingen het aquarium van hun klas zelf in stand houden.

Ons Krijtland Zuid-Limburg. I. Van Epen naar Vaals. *Geologie van een toeristenweg* door Werner M. Felder. 29 bladz. met vele illustraties. Wetenschapp. Meded. no. 55 van de K.N.N.V. Prijs f 2,75, voor leden van de K.N.N.V., Natuurhist. Gen. en Ned. Geol. Ver. f 2,25. Te bestellen door storting of overschrijving van het bedrag op postrekening 13028 van het Bureau van de K.N.N.V. te Hoogwoud, met vermelding W.M. 55. Ook verkrijgbaar in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Naar het voorbeeld „Twente Natuurhistorisch”, dat nog wordt voortgezet, is de redactie van de Wetenschapp. Med. thans gestart met het eerste nummer van de serie „ons Krijtland Zuid-Limburg”. Ofschoon het niet de bedoeling van de redactie is zich tot het krijtland te beperken — men denkt nu reeds aan de Brunssummerheide —, heeft zij toch gemeend bovengenoemde naam aan de serie te mogen geven, omdat Zuid-Limburg voor geheel Nederland is ons Krijtland.

De komende serie over Zuid-Limburg zal ongetwijfeld zeer welkom zijn. Toeristen, die Zuid-Limburg bezoeken en iets meer willen weten van het land, dat zij bezoeken, hebben herhaaldelijk gevraagd: „Hebt u geen boekje, waarin we iets kunnen vinden over de geologie? Een ander vraagt naar een boekje over fossielen, weer een ander over de krijtflora, en zo kunnen we doorgaan. De redactie kan natuurlijk niet aan al de verlangens tegemoetkomen. Er wordt echter nu een ernstige poging gedaan om aan de voornaamste verlangens te voldoen.

De serie begint goed. Er is een toeristenweg aangelegd van Epen naar Vaals, die voor velen een openbaring is, maar nog veel meer kan openbaren, wanneer men die weg met kennis van zaken volgt. Die kennis kan men opdoen uit dit boekje. Men neemt de routekaart voor zich en volgt dan de route aan de hand van de tekst. Iedereen kan dat en dan kan ook iedereen „wetenschappelijk” genieten. Men doet echter goed van te voren de indeling van het Krijt van Zuid-Limburg door te nemen, om er tijdens de route op te kunnen terug grijpen. Het boekje begint met deze indeling, waarbij rekening is gehouden met de resultaten van de jongste onderzoekingen.

De hoofdinhoud van dit boekje is reeds eerder verschenen in het Jaarboek 1962 (niet 1963), uitgegeven door de Afd. Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging. De kopij is echter omgewerkt, met enige hoofdstukken uitgebreid en ruimer geïllustreerd. De schrijver W e r n e r F e l d e r, is excursieleider van de Afd. Limburg. Als zodanig is hij voortdurend op stap, om het terrein te verkennen, en hij kent het dan ook door en door. Wij zijn hem dankbaar, dat hij nu ook anderen wil laten genieten van de vruchten van zijn rijke ervaring. Een woord van gelukwens aan de redactie met het genomen initiatief en vooral ook onze beste wensen voor het voortzetten van deze reeks. Dat zal wel lukken, daar verschillende instanties hun medewerking hebben toegezegd.

K.